

Fidandan Çınara: Doğan Kaya ve İlk Folklor Yazıları

[Doğan Kaya and His First Writings on Folklore]

Betül ATAMAN*

Özet: 19 ve 20. yüzyıllarda hızla ivme kazanan folklor çalışmaları, gerek şahısların çabaları gerekse devlet eliyle yürütülmüştür. Bu bağlamda folklor dergileri, önemli bir yere sahiptir. Bu dergiler, Türk milli kültürünün yerel renklerini bir gökkuşağı gibi içinde barındırmaktadırlar ve ulusal da olsa yerel de olsa sonuçta, ortak bir amaca hizmet etmektedirler: *Türk folklorunun bir arşivini oluşturmak ve önemli kültür adamları yetiştirmek*... Bu çalışmada, yazmaya ve araştırmaya genç yaşta merak salan Doğan Kaya'nın *Türk Folklor Araştırmaları*, *Sivas Folkloru* ve *Türk Folkloru* dergilerindeki yazıları çerçevesinde, gelişimi ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Doğan Kaya, Türk Folklor Araştırmaları, Sivas Folkloru, Türk Folkloru.

Abstract: Folklore studies, which gained momentum in the 19th and 20th centuries, were carried out by the efforts of both individuals and the state. In this context, folklore journals have a significant place. These journals have the local colors of Turkish culture like a rainbow, and in the end, whether national or local, they serve a common purpose: *to create an archive of Turkish folklore and to raise notable cultural figures*. In this study, the writing development of Doğan Kaya, who was interested in writing and research at a young age, will be discussed within the framework of his first articles in the journals such as *Turkish Folklore Research*, *Sivas Folklore* and *Turkish Folklore*.

Keywords: Doğan Kaya, Turkish Folklore Studies, Sivas Folklore, Turkish Folklore.

Giriş

20. yüzyılın ikinci çeyreğinde -amaçlarından biri kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarımın sağlanması olan- halkevlerinin kuruluşuyla birlikte folklor alanındaki faaliyetler canlılık kazanmıştır. Bu süreçte her ilde bir halkevi şubesinin açılması ve bu şubelerin bir yayın organının olması kararlaştırılmıştır. Halkevi dergilerinden en önde geleni, merkez dergi mahiyetindeki *Ülkü* dergisidir. Bunun yanı sıra *Erciyes*, *İlgaz* gibi çıkarıldıkları coğrafyanın, yörenin veya simgeleşmiş bir parçasının adını

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, atamann.betull@gmail.com

taşıyan dergilerle birlikte ideolojik bir anlama sahip dergi adları da kullanılmıştır (Özen 2017: 49-50).

Halkevlerinin 19 yıllık faaliyetinden sonra 1951 yılında gerek yurt içinde gerek yurt dışında yaşanan sıkıntılar sebebiyle kapatılmasının ardından halkevlerinin yaptığı faaliyetleri çeşitli kurumlar ve dergiler yürütmeye devam etmişlerdir. 1960'lı yıllarda gerek kurulan derneklerle gerek bu derneklerin yayın organlarıyla folklor çalışmaları devam ettirilmiştir. 1961 yılında kurulan *Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü*, 1966 yılında kurulan *Millî Folklor Araştırma Enstitüsü* gibi kuruluşlar Türk folklor çalışmalarına hizmet etmişlerdir. Bu çalışmalar sonucunda kapsamlı bir Türk folklor arşivi oluşturulmuştur (Yıldırım 1998: 63-64). 20. yüzyılda hız kazanan folklor faaliyetlerini devam ettirmeleri ve pek çok folklor araştırmacısı yetiştirmeleri bakımından *Türk Folklor Araştırmaları*, *Sivas Folkloru* ve *Türk Folkloru* dergileri de dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, Türk folkloruna ve bilhassa Sivas folkloruna kendini adayan Doğan Kaya'nın bahsi geçen folklor dergilerindeki yazıları dikkate alınarak Kaya'nın öğrencilikten akademisyenliğe doğru olan gelişim süreci ele alınacaktır.

Dergiler, toprağa yeni düşmüş tohumların memleketidir. Genç bir kalemin yazısının bir dergide yayımlanması, yazarı için can suyu mahiyetindedir. Bu yüzden dergiler, yeni yazarların yetişebilmesi için bereketli topraklardır denilebilir. Bu minval üzere *Türk Folklor Araştırmaları* dergisinde tohumları atılan bir fidanın, *Sivas Folkloru* ve *Türk Folkloru* dergilerinde büyüüp bir çınar oluşu değerlendirilmelidir.

Türk Folklor Araştırmaları dergisi, 1949 yılında İstanbul'da yayımlanan ve Türk folkloruna hizmet etme ile bu alanda uğraşanları bir dergi çevresinde toplama amacı gütmüş bir folklor dergisidir. Bu derginin yazı işleri müdürü ve sahibi İhsan Hınçer'dir. Dergi, folklor alanında ciddi ve ilmî bir çalışma yapmak üzere çıkarılmıştır. 11 Kasım 1979 tarihinde İhsan Hınçer'in vefat etmesi üzerine dergi, oğlu Bora Hınçer tarafından yayımlanmaya devam etmiş olup yalnızca üç sayı çıkarılabilmektedir. Çıkarılan bu üç sayıyla birlikte dergi, 366 sayıya ulaşmıştır. Sayfalar müteselsil olup toplamda 8906 sayfalık kapsamlı bir Türk folkloru kaynağı ortaya konulmuştur (Albayrak 2012: 540).

Sivas Folkloru dergisi ise *Türk Folklor Araştırmaları* dergisinin aksine yerel bir dergidir. Derginin ilk sayısında bulunan "Takdim" yazısında derginin sahibi ve yazı işleri müdürü İbrahim Aslanoglu, "Konumuz tamamen sınırlı, Sivas ili folklorunu derlemek ve yayımlamak." (1973: 3) ifadeleriyle derginin yayın politikası hakkında bilgi vermiştir. Ayrıca bu takdim yazısında, Sivas ili folklor bibliyografyasının tamamlanmasının da başlıca amaç olduğu belirtilmiştir. *Türk Folklor Araştırmaları* dergisinde de Fuat Özdemir

tarafından kaleme alınan “Yeni Bir Dergi: *Sivas Folkloru*” başlıklı yazıyla *Sivas Folkloru* dergisi tanıtılmış, Sivas ve yöresinin Türk folkloru açısından önemine değinilmiştir (1973: 6588).

Dergi, yayımlandığı süre boyunca başta Sivas olmak üzere çevre illerin folkloru hakkında kıymetli araştırmalara, çalışmalara ev sahipliği yapmıştır. Maddî imkânsızlıklar sebebiyle ve Kültür Bakanlığının da isteğiyle dergi, 1979 yılında İstanbul’da *Türk Folkloru* adıyla devam ettirilmiştir. *Sivas Folkloru* dergisinin 1979 yılında yayımlanan 78. sayısındaki İbrahim Aslanoğlu imzalı “Son Sayı” adlı yazıda “...Yıllardan beri hep aynı dava: Ad meselesi. Tanıdıkların dostça öğüdü bu, okurların görüşü bu, iş adamlarının görüşü bu, ilgili bakanlığın önerisi bu. Nihayet bizim de kararımız bu oldu. Daha elverişli imkânlarla hizmetimize devam edebilmemiz için adımızı değiştirdik. Derginin bu sayıdan sonraki adı ‘TÜRK FOLKLORU’dur...” (1979: 3-4) denilerek yapılan ad değişikliğinin nedeni belirtilmiştir. Dergi, her ne kadar isim değişikliği ile genel bir ad almış olsa da içerik olarak değişmemiştir. *Türk Folkloru* dergisi, 1979 yılından 1987 yılının şubat ayına kadar ara vermeden 8 yıl çıkarılmıştır. Ancak ilk kez 1987 yılının şubat ayında gerek matbaaların gerekse derginin çıkarılması için gerekli maddiyatın olmayışı gibi zorluklar sebebiyle derginin 91. sayısının yayımlanması 4 yıl gecikmiştir. Aslanoğlu, *Türk Folkloru* dergisinde yayımladığı “Yeniden” başlıklı yazıda bu durumu okuyucularıyla paylaşmıştır. Derginin 91, 92 ve 93. sayıları yayımlandıktan sonra 8 yıl ara verilmiş ve 1999 yılında İbrahim Aslanoğlu’nun oğlu Erman Aslanoğlu tarafından yayımlanmaya devam edilmiştir. Erman Aslanoğlu, 1999 yılının ocak ayında yayımlanan 94. sayıdaki “Bıraktığımız Yerden Başlarken” adlı yazısında “Şimdi bir kez daha ara vermemek ümidiyle merhaba diyoruz. Dergimizin yayın anlayışı Halkbilgisi Haberleri’nin, Türk Folklor Araştırmaları’nın ve kuşkusuz İbrahim Aslanoğlu’nun yürüdükleri yolda ilerlemek olacaktır.” (1999: 3) ifadeleriyle derginin yayın politikası hakkında bilgi vermiştir.

Yukarıda zikredilen üç folklor dergisinde de yazıları bulunan Doğan Kaya, Sivas’ın Acıyurt köyünde doğmuş ve sırasıyla Sivas Dört Eylül İlkokulu, Atatürk Ortaokulu ve Sivas Lisesini bitirmiştir. 1970 yılında Sivas’tan çıkarak İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne girmiştir. Bu üniversitede öğrenciliğine devam ederken memleketinden kopmamış ve yaşadığı şehrin kültürel mirasının taşıyıcısı olmuştur.

1970 yılında memleketinden çıkıp eğitim için İstanbul’a giden Kaya’nın ilk yazıları, 1972 yılında, kendisi henüz bir üniversite öğrencisiyken *Türk Folklor Araştırmaları* dergisinde yayımlanmıştır. Kaya’nın dergide 4 yazısı bulunmaktadır. Bu yazılardan ilki, “Sivas’ın Acıyurt Köyünden Derlenen Maniler” adlı yazıdır. Yazı, bu başlık altında seri olarak dört sayı boyunca

yayımlanmıştır. Daha sonra 1973 yılında “Sivas’tan Atasözleri ve Deyimler” başlığı ile Sivas’ta derlenen atasözleri ve deyimleri yayımlamıştır. Bu yazıdan sonra da 1973 yılında “Acıyurt Köyünden Bir Masal-Kustum Kusak” adlı masal yayımlanmıştır. Bu masal yayımlandıktan 5 yıl sonra “Askerlik Üzerine Derlemeler” adlı 3 sayı devam eden derleme yayımlanmıştır.

Doğan Kaya, *Türk Folklor Araştırmaları* dergisinden sonra *Sivas Folkloru* dergisinde de yazmaya başlamıştır. Yerel bir dergi olan *Sivas Folkloru*’nda, Kaya’nın toplamda 32 yazısı yayımlanmıştır.¹ Yukarıda da belirtildiği üzere *Sivas Folkloru* dergisinin devamı niteliğinde olan *Türk Folkloru* dergisinde ise Kaya’nın 20 adet yazısı bulunmaktadır.

Doğan Kaya’nın, *Sivas Folkloru* ve İbrahim Aslanoğlu ile tanışıklığı 1973 yılında henüz bir üniversite öğrencisiyken olmuştur. O, İbrahim Aslanoğlu ile tanışma hikâyesinin kendisinin bir yaz tatilinde Sivas’a gittiğinde başladığını ifade etmiştir. Ziya Bey Kütüphanesinde karşılaşmışlar ve sonrasında dostlukları pekişmiştir (Köse 2018: 112). Ziya Bey Kütüphanesindeki bu karşılaşmadan önce Doğan Kaya ile İbrahim Aslanoğlu arasındaki dostluğun temelleri *Sivas Folkloru* dergisinde atılmıştır.

İbrahim Aslanoğlu’nun nazarında Kaya’nın yazılarının bir kıymeti olduğu Doğan Kaya’nın İbrahim Aslanoğlu ve dergi hakkındaki şu ifadelerinden anlaşılmaktadır:

“O, hassasiyeti çok olan bir insandı. Dergideki kalite çizgi altı olsun istemiyordu. Başladığımız gibi kaliteli devam etsin istiyordu. Mesela diyelim Ekim sayısı, baktı ki zayıf, elinde zaten çok malzeme vardı. İbrahim Aslanoğlu, *Sivas Folkloru* dergisini, tek başına çıkarabilirdi; çünkü elinde çok sağlam bir arşiv vardı. Araya Halil Dumluca, Muharrem Türkmen ismiyle yine ciddi yazılar sokuşturdu. Bütün amacı dergi çizginin altına düşüp kalitesizleşmesin! Gayesi buydu.” (Köse 2018: 120).

Kaya’nın, öğrenciyken *Türk Folklor Araştırmaları* dergisinde yayımlanan ilk yazısından, *Türk Folkloru* dergisindeki Dr. Doğan Kaya adıyla yayımlanan son yazısına kadar olan tüm yazıları, çalışmamızda 3 başlık altında incelenmiştir. Bu başlıklar şu şekildedir:

1. Bir Öğrencinin Kaleminden
2. Bir Edebiyat Öğretmeninin Kaleminden
3. Bir Halkbilim Uzmanının Kaleminden

¹ Yerel dergi, kültür başkenti olan İstanbul ve Ankara dışında Anadolu’nun üçra köşelerinde yayımlanan dergilere verilen genel addır. Bu dergiler, tüm yıldırma hamlelerine karşı bir yandan ayakta kalma mücadelesi verirken bir yandan da kültür hayatına fayda sağlayacak yazarları keşfetme ve topluma sunma gayesi gütmektedirler (Erdem 2002: 47-49).

Bir Öğrencinin Kaleminden

1972 yılının ağustos ayında *Türk Folklor Araştırmaları* dergisinde “Derlemeler” üst notuyla verilmiş “Sivas’ın Acıyurt Köyünden Derlenen Maniler” adlı derleme, Doğan Kaya’nın bir yayın organında yayımlanan ilk yazısıdır. Bu yazı, 277. sayıda başlayıp dört sayı devam etmiş ve 280. sayıda son bulmuştur. Yayımlandığı her sayıda, yazının sonunda “Devam Edecek” notu bulunmaktadır. Bu çalışmada yer alan maniler, Doğan Kaya’nın köyünden derlediği manileri içermektedir (Kaya 1972). Acıyurt köyünde kullanılan dilin, Azerbaycan Türkçesine olan yakınlığı, derlenen bu manilerde açıkça görülmektedir. Mahallî ağızla derlenen bu maniler, Kaya’nın derlemesiyle Türk folkloruna kazandırılmıştır.

1973 yılının mart ayında, *Türk Folklor Araştırmaları* dergisinin 284. sayısında “Sivas Folkloru” üst notuyla verilmiş “Sivas’tan Atasözleri ve Deyimler” adıyla yayımlanan çalışmada, “Karaboğaz’da talan var, alan var almayan var” gibi Sivas’a ait atasözleri ve deyimlerin yanı sıra “Hırs gelir göz kararır, hırs gider yüz kızarır” gibi Sivas dışında da yaygın olarak bilinen ve kullanılan atasözleri ve deyimler derlenmiştir (Kaya 1973a: 6596).

1973 yılının aralık ayında, *Türk Folklor Araştırmaları* dergisinin 293. sayısında “Acıyurt Köyünden Bir Masal” üst notuyla verilmiş “Kustum Kusak (I)” adıyla yayımlanmış masal öncesinde Kaya, Acıyurt köyü ve halkı hakkında kısaca bilgi vermiş ve köyde kullanılan ağzın Azerbaycan Türkçesinin dil özelliklerini yansıttığını belirtmiştir. Ayrıca Kaya, bu masalı 62 yaşındaki ninesi Gülseher Sönmez’in anlattığını ifade etmiştir. Derleme tarihi ise 31.10.1973 olarak verilmiştir. Masalda, bir padişahın kismetini kapalı üç kızı ile dev arasında geçen olaylardan sonra en küçük kızın devin elinden kurtulup bir başka padişahın oğluyla evlenmesine kadar olan olaylar anlatılmaktadır (Kaya 1973b: 6846-49).

1973 yılının haziran ayında, *Sivas Folkloru* dergisinin 5 numaralı sayısında “Bir Hafik Masalı” üst notuyla verilmiş “Çenber Has Güzeli” adlı masal yayımlanmış ve iki sayı devam etmiştir. Bu masalda, üç kız kardeşle evlenen bir padişahın, ilk iki eşi tarafından kıskanılan son karısına kurulan tuzak sebebiyle padişahın evlatlarından uzak kalması ve evlatlarının yaşadığı maceralar anlatılmaktadır. Masalın sonunda padişahın en küçük karısının hem haklılığı kanıtlanmış hem de evlatlarına ve padişaha kavuşturulmuştur. Masal, mutlu sonla bitmiştir. Masalın en sonunda ise masalı anlatanın Sivas’ın Küpeli köyünden 51 yaşındaki Mustafa Uzunoğlu olduğu bilgisi verilmiştir (Kaya 1973c). Masalın dilinin mahallî dile bağlı kalınarak verilmesi ise yörenin ağız hakkında bilgiler vermesi bakımından önemlidir. Bu yazı, Doğan Kaya’nın *Sivas Folkloru* dergisinde yayımlanan ilk yazısı olması bakımından önem arz etmektedir.

1973 yılının eylül ayında *Sivas Folkloru* dergisinin 8 numaralı sayısında “Bir Küpeli Masalı” üst notuyla verilmiş “Güzel Ahmet” adıyla yayımlanan masal iki sayı devam etmiştir. Masalda, çocuğu olmayan bir padişahın, karşılaştığı bir dervişin tavsiyeleri üzerine bir oğlunun olması ve bu oğlanın başından geçen maceralar anlatılmıştır. Derviş, bu oğlanın adını Güzel Ahmet koymuştur. Masal, Sivas’ın Küpeli köyünden 51 yaşındaki Mustafa Uzunoğlu tarafından, 26 Mart 1973 tarihinde anlatılmıştır (Kaya 1973d). Bu masal, pek çok yöresel kelime bulundurması bakımından dikkat çekicidir.

1973 yılının kasım ayında *Sivas Folkloru* dergisinin 10. sayısında “Küpelibaba ve Kardeşleri” adıyla yayımlanan araştırma yazısında, Doğan Kaya, Sivas’tan Acıyurt köyüne giderken Küpeli köyünü geçtikten sonra aşılan bir tepeden sonra mezar kalıntılarına rastlandığını ve Küpeli Baba adlı bir şahsın burada bir çit içinde yattığını ifade etmiştir. Daha önce Küpeli Baba hakkında herhangi bir araştırmaya rastlanmadığını ifade eden Kaya, bu konu hakkında edinilen bilgilerin yetersiz ve kifayetsiz olduğunu, fakat bu araştırmanın ileride bu konuda yapılacak çalışmalar için temel oluşturduğunu yazmıştır. Yazının sonunda ise Acıyurt köyünden 48 yaşındaki Hacı Türkay, 48 yaşındaki İskender Kaya ve 37 yaşındaki Beşir Sönmez adlı kişilerden 14 Temmuz 1973 tarihinde Küpeli Baba hakkında bilgi alındığı belirtilmiştir (Kaya 1973e: 13-14). Bu yazı ile Kaya tarafından Türk folklorundaki eksiklikler tespit edilip yeni folklor araştırmacılarına yol açılmıştır denilebilir.

1973 yılının aralık ayında *Sivas Folkloru* dergisinin 11 numaralı sayısında “Halk Pınarından Damlalar” üst notuyla verilmiş “Pirkinikli Zihnî” adıyla yayımlanan yazıda, Sivas’ın Pirkinik köyünden, Zihnî isimli bir âşığın kısaca hayatından bahsedilmiş ve ardından âşığın iki şiirine de yer verilmiştir (Kaya 1973f: 19).

1974 yılının ocak ayında, *Sivas Folkloru* dergisinin 12. sayısında “Sivas İli Folklor Bibliyografyası” adıyla yayımlanan çalışma, *Sivas Folkloru* dergisinin daha ilk sayısında bulunan “Takdim” yazısında belirtildiği üzere, Sivas ili folklorunu derlemek ve yayınlamak amacı doğrultusunda kaleme alınmıştır. Dergide bu amaca yönelik -doğrudan bir başlık altında- ilk adımı Doğan Kaya atmıştır. Bu bakımdan Kaya’nın bu çalışması ayrı bir öneme sahiptir. Bu çalışma, 1929-1940 yılları arasında, İstanbul Eminönü Halkevi Dil, Edebiyat ve Tarih Kolu tarafından çıkarılmış “Halk Bilgisi Haberleri” dergisi taranarak hazırlanmıştır. Bu çalışmanın devamının olacağı da belirtilmiştir (Kaya 1974a: 18-19).

1974 yılının şubat ayında *Sivas Folkloru* dergisinin 13. sayısında “Sivas’tan Beddualar” adıyla yayımlanan derlemede, bedduaların Türk folklorunda önemli bir yere sahip olduğu belirtilmiştir. Sivas ağzında “karış”, Azerbaycan ağzlarında da “kargış” karşılığını bulan beddualar hakkında çok çalışma

yapılmadığı belirtilmiştir. Dergide, Kaya'nın derlediği bedduaların tamamlanmış olmadığı, tamamlanması hâlinde ise Sivas folklorunun, dolayısıyla da Türk folklorunda bir bölümün oluşturulmuş olacağı ifade edilmiştir (Kaya 1974b: 11). Doğan Kaya'nın alfabetik olarak düzenlediği bedduaların bir kısmı 13. sayıda, bir kısmıysa 1978 yılında çıkarılan 71. sayıda yayımlanmıştır.

Sivas Folkloru dergisinin 1978 yılında çıkarılan 71 numaralı sayısında “Sivas’tan Beddualar” adıyla yayımlanan yazı, 13 numaralı sayıda çıkan aynı başlıklı yazının devamı niteliğinde olup A harfinden başlatılarak alfabetik olarak verilmiştir. Doğan Kaya, edebiyat öğretmenliği yaptığı bu yıllarda derlediği bedduaları genişletmiştir. “Sivas’tan Beddualar” başlıklı yazının yayımlanmasından dört yıl sonra bu konuyu yarım bırakmamış, bedduaları tamamlamaya çalışmıştır. Nitekim bu çalışmalar meyvesini vermiş ve 2001 yılında *Folklorumuzda Beddua Söyleme Gelenegi ve Türk Halk Şiirinde Beddualar* adlı kitabı ortaya çıkmıştır.

1974 yılının ağustos ayında *Sivas Folkloru* dergisinin 19 numaralı sayısında “Acıyurt Köyü Folkloru” üst notuyla verilmiş “Bayatılar” adıyla yayımlanan yazı, Doğan Kaya'nın yazının başında belirttiği üzere 1973¹ yılının aralık ayında *Türk Folklor Araştırmaları* dergisinde yayımlanan “Sivas’ın Acıyurt Köyünden Derlenen Maniler” adlı yazının devamı niteliğindedir. Doğan Kaya, Acıyurt köyünün kısaca tarihçesinden bahsettikten sonra bu yörenin ağız özelliklerinin Azerbaycan Türkçesine yakınlığını belirtmiş ve ileride yayımlanacak yazılarının da köyün ağız özelliklerini ve folklor zenginliğini göstermesi bakımından önemli olduğunu ifade etmiştir (Kaya 1974c: 20).

Bir Edebiyat Öğretmeninin Kaleminden

1974 yılının ekim ayında *Sivas Folkloru* dergisinin 21. sayısında “Acıyurt Köyü Lügatçesi” adıyla yayımlanan yazıda Kaya, Acıyurt köyünün lügatçesini ele alma sebebini, Acıyurt köyünün Sivas ağzından farklı bir özellik göstermesi ve Azerbaycan Türkçesine olan benzerliği olarak açıklar (Kaya 1974d: 17). Yazı, iki sayı devam etmiştir. 21. sayıdaki yazının sonunda “Sonu Gelecek Sayıda” şeklinde not düşülmüş ve 22. sayıda, “Acıyurt Köyü Lügatçesi-2-” adıyla devam ettirilmiştir. Bu yazı, Doğan Kaya'nın bir edebiyat öğretmeni olarak yayımladığı ilk yazısıdır.

1974 yılının aralık ayından 1975 yılının mart ayına kadar müteselsil olarak *Sivas Folkloru* dergisinde yayımlanan “Beyböyreğ’in Acıyurt Köyü Varyantı”

¹ Bu yazının içeriğinde *Türk Folklor Araştırmaları* dergisinde yayımlanan yazının yılı 1973 olarak verilmiştir. Ancak yazının dipnotunda 1972 yılının eylül, ekim, kasım, aralık sayıları olduğu ifade edilmektedir.

adlı yazının haberi, derginin 19. sayısında Doğan Kaya'nın kaleme aldığı "Bayatılar" adlı yazıda verilmiştir. Yazı, 23 numaralı sayıdan 26 numaralı sayıya kadar müteselsil olarak yayımlanmıştır. Dede Korkut Kitabı'nda bulunan ve "Kam Püre'nin oğlu Bamsı Beyrek Destanı" olarak bilinen Beyböyük destanının Acıyurt köyü varyantı olan bu derleme, 17 Temmuz 1973 tarihinde 48 yaşındaki Abdullah Budak tarafından anlatılmıştır (Kaya 1974e; Kaya 1975a).

1975 yılının ocak ayında, *Sivas Folkloru* dergisinin 24 numaralı sayısında "Sivas'ın Bayram Tatlısı Hurma" adıyla yayımlanan yazıda Kaya, Sivas'ta bayramların nasıl geçtiği hakkında bilgi vermiştir (Kaya 1975b: 3). Yazının devamında ise bayramlarda misafirlere sunulan hurma tatlısının malzemeleri, hazırlanışı anlatılmıştır.

1975 yılının mayıs ayında, *Sivas Folkloru* dergisinin 28. sayısında "Sivas'ta Çeşitli İnanışlar" adıyla yayımlanan yazıda "Beş taş oyunu oynanırsa kılık olur.", "Makasın ağzı açık bırakılmaz. Evde kavga olur." gibi inanışlar 1'den 110'a kadar numaralandırılarak yayımlanmıştır (Kaya 1975c: 14-17).

Aynı yılın haziran ayında, *Sivas Folkloru* dergisinin 29 numaralı sayısında "Sivas Lügatçesi" adıyla yayımlanan yazı, iki sayı devam etmiştir. Bu yazıda, alfabetik olarak sıralanan kelimelerin Sivas'taki kullanımları verilmiştir (Kaya 1975d).

1975'in ağustos ayında ise derginin 31 numaralı sayısında "Masal" üst notuyla verilmiş "Akıldanesi" adıyla yayımlanan masal, bir padişahın imkânsız olan bir isteğine karşılık bezirgânın kızının akıllıca cevap vermesi üzerine gelişen olaylar anlatılmıştır. Masalın altında "Anlatan kişi Sivas'ın Acıyurt köyü Azeri lehçesinin özelliklerini taşımakla beraber yazıda İstanbul dili esas kabul edildi." (Kaya 1975e: 17) şeklinde dipnot bulunmaktadır. Masalı anlatan kişi, Doğan Kaya'nın daha önce zikrettiği 66 yaşındaki ninesi Gülseher Sönmez'dir. Derleme, 25 Mayıs 1975 tarihinde, önce dinlenmiş, sonra kaleme alınmıştır.

1975 yılının eylül ayında, *Sivas Folkloru* dergisinin 32. sayısında "Bir İmranlı Masalı" üst notuyla verilmiş "Üç Arap" adıyla yayımlanan masalda bir padişahın üç oğlundan Acar isimli oğluna verdiği kılıcın mahareti sayesinde ölümden kurtuluşu ve padişah oluşu anlatılmaktadır. Masal, adını Acar'ın kılıcından çıkan üç Arap'tan almaktadır. Sivas'ın İmranlı ilçesinden olan 65 yaşındaki Nurettin Karabudak tarafından Ocak 1975 tarihinde anlatılmıştır (Kaya 1975f: 16-17).

1975 yılının kasım ayında, *Sivas Folkloru* dergisinin 34 numaralı sayısında "Zara'dan Bir Masal" üst notuyla verilen "Yeşil Çetü Kuşu" adlı masalda, bir tüccarın üç kızından sonuncusunun yeşil çetü kuşu istemesiyle ve bu yeşil

çetû kuşunun yiğit bir erkeğe dönüşmesiyle başlayan macera anlatılmaktadır. Masal, küçük kız ile oğlanın ailesi arasında geçmektedir. Olağanüstülüklerle dolu olan bu masal, Sivas/Zaralı olan 50 yaşındaki Emin Gürlevik tarafından 12 Ocak 1975 tarihinde anlatılmıştır. Bu masalı Müzehher Çetinkaya'nın tespit ettiği de belirtilmiştir (Kaya 1975g: 16-22).

1976 yılının ocak ayında, *Sivas Folkloru* dergisinin 36. sayısında “Asker Mektupları” adıyla yayımlanan yazıda, askerlerin mektupları ele alınmıştır. Türk folklorunda asker ve askerlikle ilgili konuların ihmal edildiğini ifade eden Kaya, ortaokul birinci sınıftan terk, 21 yaşındaki Sivaslı Hamdi Şimşek'e ait bir mektup ile ortaokul son sınıftan gezintili, 20 yaşındaki Sivaslı Ahmet Ceylan'a ait bir mektubu derlemiştir. Kaya, bu mektuplardan ilkinin 11 Eylül 1975 tarihinde ikincisini ise 7 Eylül 1975 tarihinde derlemiştir (Kaya 1976a: 17-23). Yayımlanacak olan bu mektuplar seçilirken Sivaslı kişilerin mektupları olmasına dikkat edilmiştir.

1976 yılının mart ayında, *Sivas Folkloru* dergisinin 38. sayısında “Bir Sivas Masalı” üst notuyla verilmiş “Hatem Padişah” adıyla yayımlanan masalda, Buhara'da hüküm süren Hatem adlı mağrur bir padişahı vezirin uyarması üzerine başından geçen ibret verici olaylar anlatılmaktadır. Bu masalı Yahya Çakar tespit etmiş ve 65 yaşındaki Sivaslı Mehmet Çakar ise 05 Ocak 1975 tarihinde anlatmıştır (Kaya 1976b: 21-22).

1976'nın eylül ayında, *Sivas Folkloru* dergisinin 44. sayısında “Bir Sivas Masalı” üst notuyla verilmiş “Tüccar Başı” adıyla yayımlanan masalda ise bir tüccarın gaipden gelen “Ey tüccar başı! Ölüm ve zulme gençlikte mi razısın, kocalıkta mı?” sorusuna karşılık gençlikte cevabını vermesiyle gelişen olaylar anlatılmaktadır (Kaya 1976c: 26-27).

1977 yılına gelindiğinde, derginin temmuz ayında çıkan 54. sayısında “Bir Âşık Bir Türkü” adıyla yayımlanan çalışmada Acıyurtlu kadın bir âşık tanıtılmıştır. Kaya, Yalçın adlı âşığın biyografisini verdikten sonra âşığın bir de türküsünü paylaşmıştır. Yayımlanan bu türkünün, âşığın pek çok şiiri arasından hatırladığı tek türküsü olduğu da belirtilmiştir (Kaya 1977: 18).

1978 yılının şubat ayında, *Sivas Folkloru* dergisinin 61 numaralı sayısında “Sivas'ta Kuşçuluk ve Kuş Çeşitleri” adıyla yayımlanan çalışmada, Sivas'ta yaygın olan kuşçuluk geleneğinin şehir hayatına hızla geçilmesi sebebiyle nesli tükenmekte olan geleneklerden olduğu belirtilmiştir. Daha önce bu sahada araştırma yapılmamış olması üzerine Kaya, bu konuyu derlemiştir. Bu çalışmada; “1. Kuş İsimleri, 2. Özellikleri, 3. Kuş Hakkında Hikâyeler, 4. Kuşların Fazla Olduğu Memleketler, 5. Kuşu Evcilleştirme, Kuş Yakalama, 6. Kuşlar Hakkında Atasözleri, 7. Besleme Usulü, 8. Yavru Büyütme, 9. Kuşlar Hakkında Lügatçe” (Kaya 1978: 22-23) başlıkları altında kuşlar ve kuş çeşitleri hakkında

pek çok açıdan bilgi vermiştir. Bu araştırma için kendisi de bir kuşbaz¹ olan Velledin köyünden 50 yaşındaki Murat Erdoğan'dan 23 Kasım 1977 tarihinde bilgi alındığı belirtilmiştir (Kaya 1978a: 22-23).

Aynı yılın nisan ayında, *Türk Folklor Araştırmaları* dergisinin 345 numaralı sayısından 347 numaralı sayısına kadar müteselsil olarak yayımlanan “Derlemeler” üst notuyla verilmiş “Askerlik Üzerine Derlemeler” adlı çalışmada Kaya, öncelikle askerlik hakkında bilgi vermiş ve askerlerin duyguları üzerinde durmuştur. Bu çalışmada Doğan Kaya, 1975 yılında askere gittiğini ve burada arkadaşlarını gözlemleme fırsatı bulduğunu ifade etmiştir. Bu gözlemlerini, asker arkadaşlarına ve kendisine ait olan mektupları, türküleri derlemiştir. Kaya, bu çalışmayı yapma sebebini askerlik müessesesi hakkında herhangi bir çalışmanın olmayışı olarak ifade etmiştir (Kaya 1978b). *Sivas Folkloru* dergisinde yayımlanan aynı başlıklı yazının devamı niteliğinde olan bu çalışma, eksikliği tespit edilmiş bir konunun ele alınması bakımından önemlidir. Orijinal yazıların bulunması da dikkat çekicidir.

1978'in temmuz ayında, *Sivas Folkloru* dergisinin 66 numaralı sayısında “Bir Halk Şairi Hüseyin Pürvan” adıyla yayımlanan araştırmada Tecerli olan Âşık Hüseyin Kumcu tanıtılmıştır. Yazıda önce âşığın hayatından kısaca bahsedilmiş, sonrasında edebî şahsiyeti hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra da üç tane şiirine yer verilmiştir (Kaya 1978c: 24-25).

Sivas Folkloru'nun müşterek çıkarılmış olan 1979 tarihli ocak-şubat sayılarındaki “Folklorumuzda Yanıltmacalar” adlı derleme çalışmasında, Türk folklorundaki yanıltmacalar derlenmiştir. Bu yanıltmacalar içinde Azerbaycan'dan derlenmiş yanıltmacalar da bulunmaktadır (Kaya 1979a: 18).

1979 yılının nisan ayında *Sivas Folkloru* dergisinin 75 numaralı sayısında “Ne Fayda” adıyla yayımlanan şiir, “Acıyurtlu Mahcubî” imzasıyla yer almaktadır. Bu şiir, 11 heceli bir şiir olup üç dörtlükten meydana gelmektedir. Kaya, şiirin son dörtlüğün son mısrasında mahlasını kullanmıştır (Kaya 1979b: 4).

1979 yılının mayıs ayında, *Sivas Folkloru* dergisinin müşterek olarak çıkarılmış 76 ve 77. sayılarında “Sivas'ta Benzetmeler-Yakıştırmalar” adıyla yayımlanan çalışmada, Doğan Kaya Türk folklorunda bu konunun ihmal edildiğini ifade etmiştir. Bu yazısının benzetmeler ve yakıştırmalar konusunda bir başlangıç ve tamamlayıcı olacağını ifade etmiştir. Ayrıca *Sivas Folkloru* dergisinin 29 ve 30 numaralı sayılarında yayımlanan “Sivas Lügatçesi” adlı yazının tamamlayıcısı olduğunu da belirtmiştir (Kaya 1979c: 13). Sivas'ta

¹ Kuşçulukla uğraşanlara verilen ad.

kullanılan benzetmeler ve yakıştırmalar derlenerek alfabetik olarak verilmiştir. Bu yazı, Doğan Kaya'nın Türk folklorunda ele alınmamış konuları tespit edip bu konuları tamamlama gayretinin olduğunu göstermektedir. Kendisinden sonra gelecek araştırmacılara da rehberlik etmiştir.

1979 yılının mayıs ayında, *Sivas Folkloru* dergisinin müşterek olarak çıkarılmış 76 ve 77. sayılarında yayımlanan “Ne Oldu?” adlı beş dördlükten müteşekkil şiir “Acıyurtlu Mahcubi” imzasıyla yer almaktadır. Bu şiir 11 hecelidir (Kaya 1979d: 19).

1979 yılının haziran ayında, *Sivas Folkloru* dergisinin 78 numaralı sayısında “Koşma” adıyla yayımlanan şiir, “Acıyurtlu Âşık Mahcubi” imzasıyla yer almaktadır. Doğan Kaya'nın bu şiiri 11 heceli olup üç dördlüktür (Kaya 1979e: 8).

1979 yılının ağustos ayında, *Türk Folkloru* dergisinin 1 numaralı sayısında “Sivas’ın Acıyurt Köyünden Bir Halk Hikâyesi” üst notuyla verilmiş “Mihri ile Şehri” adıyla yayımlanan halk hikâyesi, çocukları olmayan padişah ile vezirin bir yolcuğa çıkmasıyla başlamaktadır. Masalda, padişahın Mihri adındaki kızı ile vezirin Şehri adındaki oğlu arasında geçen maceralar anlatılmaktadır. Hikâyenin içinde karşılıklı deyişler de bulunmaktadır. Hikâye, Sivas’ın Acıyurt köyünden okuryazarlığı olmayan 76 yaşındaki Mahbub Gültekin tarafından anlatılmıştır. 1973 yılının ağustos ayında derlenmiştir (Kaya 1979f: 27-30). Bu yazı, Doğan Kaya'nın *Türk Folkloru* dergisinde yayımlanan ilk yazısı olması bakımından önemlidir.

1979 yılının ekim ayında, *Türk Folkloru* dergisinin 3. sayısında yayımlanan “Sivas’ta Yemin Sözleri” adlı derleme, Kaya'nın Türk toplumunun yemin etme huyunu fark etmesiyle meydana gelmiştir. Sivas’ta kullanılan yemin sözleri; “İnandırmak İçin”, “Sır Almak İçin” ve “Sır Verdirmemek İçin” olmak üzere üç ana bölümde sınıflandırılmıştır (Kaya 1979g: 19).

1979’un kasım ayında, *Türk Folkloru* dergisinin 4 numaralı sayısında yayımlanan “Folklorumuzda Dinî Sözler” adlı yazıda, Türklerin İslâmiyet’in etkisiyle pek çok dinî sözü kullanmalarıyla Türk diline giren sözler derlenmiştir. Doğan Kaya, “...bu sözlerin çoğunu zamanla kendi dil estetiğine ve kültür yapısına da uydurarak onları semantik (mana) değişikliğine de uğratmıştır.” (Kaya 1979h: 23) şeklindeki tespitini yaptıktan sonra bu dinî sözleri alfabetik olarak yazmıştır.

1980 yılının ocak ayında *Türk Folkloru* dergisinin 6 numaralı sayısında yayımlanan “Sivas-Hafik (Doğanşar)-Zonguldak Manileri” adlı derleme üç ayrı alt başlığa ayrılmıştır. İlki “Sivas Manileri” olup bu başlık altında 30 tane mani; ikincisinde, “Hafik (Doğanşar) Manileri” başlığı altında 6 tane mani;

son olarak da “Zonguldak Manileri” başlığı altında 8 tane mani yer almaktadır (Kaya 1980a: 21-23).

Türk Folkloru dergisinin 14. sayısında yayımlanan “Sivas’ta Taş Bebek Efsanesi” adlı efsane, Anadolu’nun pek çok yerinde anlatılan bir efsanedir. Doğan Kaya, bu efsanenin varyantını bulamadığını, ayrıca efsanede geçen bir manzumenin de dokuz kıtasını derleyebildiğini ifade etmiştir. Bu efsane, 65 yaşındaki Sivaslı Fâike Benek tarafından 24 Şubat 1980 tarihinde anlatılmıştır. Kaya, Fâike Benek’in de bu efsaneyi annesi Münire Benek’ten öğrendiği belirtilmiştir (Kaya 1980b: 26-27).

1980 yılının aralık ayında *Türk Folkloru* dergisinin 17 numaralı sayısında yayımlanan “Sivas’tan Atasözleri ve Deyimler”¹ adlı çalışma, Sivas’ta söylenen atasözü ve deyimlerin alfabetik olarak sınıflandırılmasıyla meydana gelmiştir. Derlenen atasözleri arasında Anadolu’da yaygın olarak kullanılan atasözleri ve deyimler ile Sivas’a ait atasözleri ve deyimler bulunmaktadır (Kaya 1980c: 23-24).

1981 yılının eylül ayında, *Türk Folkloru* dergisinin 26 numaralı sayısında yayımlanan “Bir İmranlı Masalı” üst notuyla verilmiş “Kismetimi Arıyorum”² adlı masal, bir padişahın üç oğlundan Talip isimli son oğluna verdiği kılıcın mahareti sayesinde ölümden kurtuluşu ve kılıcından çıkan üç Arap’ın sayesinde tehlikeli durumlardan kurtuluşu anlatılmıştır. Masal, Sivas’ın İmranlı ilçesinden 65 yaşındaki Asım Altın tarafından anlatılmıştır. 1975 yılının şubat ayında derlenen bu masalın derlemesinde Nurettin Karabudak’ın yardımı olduğu belirtilmiştir (Kaya 1981a: 28-29).

1981 yılının ekim ayında, *Türk Folkloru* dergisinin 27. sayısında yayımlanan “Bir İmranlı Masalı” üst notuyla verilmiş “Keloğlan’la Köse” adlı masalda Keloğlan’ın babasının, köselerle alışveriş etmemesi yönünde nasihat etmesi ve babasının ölümünden sonra Keloğlan’ın, bir köseyle alışveriş etmeye mecbur kalması üzerine gelişen olaylar anlatılmaktadır. Masal tamamlanmamış gibiyse de bu konu hakkında herhangi bir bilgi verilmemiştir. Masal, Sivas’ın İmranlı ilçesinden 65 yaşındaki Asım Altın tarafından anlatılmıştır. 1975 yılının şubat ayında derlenen bu masalın derlemesinde M. Mümtaz Kaplan’ın yardımı olduğu belirtilmiştir (Kaya 1981b: 29-30).

1982 yılının ekim ayında, *Türk Folkloru* dergisinin 39 numaralı sayısından 44 numaralı sayısına kadar müteselsil olarak yayımlanan “Ortaköy ve Çevre

¹ Bu yazının birinci bölümü *Türk Folklor Araştırmaları* dergisinin 284. sayısının 6596. sayfasında bulunmaktadır.

² Bu masal, *Sivas Folkloru* dergisinin 32.sayısında yayımlanan “Üç Arap” adlı masalın bir varyantıdır.

Folkloru Araştırması” adlı incelemede öncelikle Niğde iline bağlı olan Ortaköy ilçesinin coğrafî özellikleri verilmiştir. Bu ilçenin folklorik yapısı çeşitli yönleriyle incelenmiştir. Doğan Kaya, edebiyat öğretmeni olarak gittiği bu yere yabancı olmasına rağmen bir folklor yazarı olarak üzerine düşeni yapmış ve bölgenin folklorunu incelemiştir. Bu yazıda, “Önemli Yerler”, “Ad Almalar”, “Düğün Folkloru”, “Ortaköy’de Batıl İnançlar”, “Ortaköy Atasözleri ve Deyimleri”, “Ortaköy Bedduaları”, “Ortaköy Mahallî Kelimeler Sözlüğü”, “Ortaköy Manileri”, “Saya Gezme”, “Tekerlemeler”, “Türküler”, “Çocuk Oyunları”, “Fıkralar”, “Masal” konularına yer verileceği belirtilmiştir. 39. sayıda bu konulardan ilk ikisi yer almıştır. 40. sayıda yazıya devam edilmiş ve “Düğün Folkloru” ile “Batıl İnanışlar” konuları ele alınmıştır. 41. sayıda “Atasözü ve Deyimler”, “Beddualar”, “Mahallî Kelimeler Sözlüğü” ve “Maniler” başlıklı konular ele alınmıştır. 42. sayıda bir önceki sayıda yarım kalan “Maniler” başlıklı konuya devam edilmiştir. Bu sayıda, “Saya Gezme”, “Tekerlemeler” derlenmiştir. 43. sayıda ağıtlara, türkülere ve destanlara yer verilmiştir. 44. sayıda “Çocuk Oyunları”, “Fıkralar” başlığıyla birlikte bu kapsamlı inceleme son bulmuştur (Kaya 1982).

Türk Folkloru dergisinin 1983 tarihli 46. sayısında yayımlanan “Bir Ortaköy Masalı” üst notuyla verilmiş “Tek Göz” adlı masalda, yetim kalan üç erkek kardeşin rastladığı dev çoban ile başlayan maceraları anlatılmaktadır. Masal, üç erkek kardeşten en küçüğü olan Hacâmet’in tek gözlü devin elinden kurtulup en sonunda Mısır’a gitmesiyle son bulmuştur. Masal, Tokat’ın Reşadiye ilçesinden 38 yaşındaki Güldane Birgin tarafından anlatılmıştır (Kaya 1983a: 29-31).

Bir Halkbilim Uzmanının Kaleminden

Türk Folkloru dergisinin 51. sayısında yayımlanan “Niğde-Ortaköy’den Bir Masal” üst notuyla verilmiş “Ali’yle Fatma” adlı masal, iki kardeşin babaları tarafından ormana bırakılmasıyla başlayıp Fatma’nın krala eş olmasına kadar süren maceralar anlatılmaktadır. Bu masal, Doğan Kaya’nın halkbilimi uzmanırken yayımlanan ilk yazısı olması bakımından önemlidir. Masal, Niğde Ortaköy’ün Hıdırlı köyünden 68 yaşındaki Ali Sarıkaya tarafından 23 Eylül 1977 tarihinde anlatılmıştır (Kaya 1983b: 28-30).

1983 yılının kasım ayında, *Türk Folkloru* dergisinin 52 numaralı sayısında yayımlanan “Kitaplar Arasında” üst notuyla verilmiş “Güldane” adlı inceleme Sivaslı âşıklardan Âşık Feryadî’nin maşukası Güldane’ye yazdığı 35 şiiri içeren kitabın tanıtım yazısıdır. Doğan Kaya, Feryadî’yi Kutlu Özen’in tanıttığını belirtmiş ve âşık olma sürecini de anlatmıştır. Tanıtım yazısında Âşık Feryadî’nin 3 şiirine yer verilmiştir (Kaya 1983c: 26-27). Bu yazı, amatör derlemeci hüviyetinden sıyrılmış bir araştırmacının makalesi niteliğindedir.

1984 yılının haziran ayına gelindiğinde, *Türk Folkloru* dergisinin 59 numaralı sayısında yayımlanan “Âşık Ehramî” adlı biyografik incelemede, Sivaslı âşıklardan Ehramî’nin kısaca hayat hikâyesi anlatılmıştır. Daha sonra ise edebî kişiliği hakkında bilgi ve şiirlerinden örnekler verilmiştir (Kaya 1984a: 30-31).

1984 yılının ekim ayında, *Türk Folkloru* dergisinin 63 numaralı sayısında yayımlanan “Âşık Eyyubî” adlı biyografik incelemede Adanalı Âşık Eyyubî’nin hayat hikâyesinden kısaca bahsedilmiştir. Yazının devamında Doğan Kaya, âşıktan aldığı 8 adet şiire yer vermiştir (Kaya 1984b: 32-34).

Aynı yılın kasım ayında, *Türk Folkloru* dergisinin 64. sayısında yayımlanan “Âşık Ali Dayı” adlı biyografik incelemede, Sivaslı Âşık Ali Dayı hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Yazısında âşığın daha önce şiirlerinin hiç yayımlanmadığına dikkat çeken Kaya, 4 tane şiirine de yer vermiştir (Kaya 1984c: 28-29).

1985 yılının şubat, mart, nisan aylarında, *Türk Folkloru* dergisinin 67 numaralı sayısından 69 numaralı sayısına kadar müteselsil olarak yayımlanan incelemede Kaya, Acıyurt köyüne ait seyirlik oyunlar ile çocuk oyunlarını derlemiştir. Seyirlik oyunlardan 8 tanesini tespit etmiş, çocuk oyunlarını ise “Âşık oyunları” ve “Diğer Oyunlar” olmak üzere iki grupta toplamıştır. Seyirlik oyunların ve çocuk oyunlarının Türk kültürünü fazlasıyla yansıttığını ifade eden Kaya, bu konunun çalışılmasının gerekliliğini vurgulamıştır (Kaya 1985a). Bu yazı üç sayı devam etmiştir.

1985 yılının ağustos ayında, *Türk Folkloru* dergisinin 73. sayısında yayımlanan “Sivas İli Folklor Bibliyografyası” adlı çalışmanın ilk dördü *Sivas Folkloru* dergisinde yayımlanmıştır. Bu yazılarda *Halk Bilgisi Haberleri*, *Sivas, Millet Yapı, Su* ve *4 Eylül* dergilerinin tarandığı belirtilmiştir. *Türk Folkloru*’nda yayımlanan bu yazı ise Sivas ili folklor bibliyografyası hakkında yazılan beşinci yazı olmuştur. Bu bibliyografya oluşturulurken *Folklor Postası* ve *Türk Folklor Araştırmaları* dergilerinin tarandığı ifade edilmiştir (Kaya 1985b: 25-28).

1985’in ekim ayında, *Türk Folkloru* dergisinin 75 numaralı sayısında yayımlanan “Âşık Feymânî” adlı biyografik çalışmada, Adanalı bir âşık olan Feymânî’nin hayatı hakkında kısaca bilgi verildikten sonra edebî şahsiyeti anlatılmıştır. Yazıda âşığın 12 şiirine yer verilmiştir (Kaya 1985c: 24-26).

1986 yılının mart ayında, *Türk Folkloru* dergisinin müşterek olarak çıkarılan 80 ve 81 numaralı sayısında yayımlanan “Âşık Kul Gazi” adlı biyografik incelemede, Sivaslı âşığın hayatı hakkında kısaca bilgi verildikten sonra edebî şahsiyeti anlatılmıştır. Âşık hakkında yapılan çalışmalara

değiniştir. Ayrıca belirtilen çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada âşığın daha önce yayımlanmamış 12 şiirine de yer verilmiştir (Kaya 1986: 43-46/48).

1999 yılının şubat ayında, *Türk Folkloru* dergisinin 95 numaralı sayısında yayımlanan “Sivaslı Âşık Gülşadi ve Çırakları” adlı çalışma, Sivaslı altı âşığı tanıtmak üzere meydana gelmiştir. Âşık Gülşadi, diğerlerinin ustası olup onları âşıklığa teşvik etmiştir. Bu sebeple yazıda öncelikle Gülşadi’nin, sonra sırasıyla Cefaî, Sevdanur, Kul Fani, Erkani ve Bülent adlı âşıkların hayatları ve şiirlerinden birkaç örnekler verilmiştir (Kaya 1999: 21-24). Bu yazı, Doğan Kaya’nın *Türk Folkloru* dergisindeki son yazısıdır.

Sonuç

19. yüzyılda folklor bilimi üzerine çalışmaların sistemli bir şekilde ilerlemesi ve 20. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren halkevlerinin de katkısıyla Türk folkloruyla ilgili çalışmaların dört koldan yürütülmesiyle Türk kültüründeki boşluk doldurulmaya çalışılmıştır. 1951 yılında halkevlerinin kapatılmasıyla folklor bilimi araştırmaları duraklama evresine girmiştir. Ancak halkevlerinin yürüttüğü bu görev, çeşitli folklor dergileri tarafından devralınmış ve devam ettirilmiştir. Bu dergilerle birlikte folklor bilim dalına pek çok araştırmacı kazandırılmıştır. Bu araştırmacılar sayesinde Türk kültürüne ait pek çok malzeme gün yüzüne çıkmıştır. Nitekim bu dergilerden *Türk Folklor Araştırmaları*, *Sivas Folkloru* ve *Türk Folkloru* dergileri de hem yeni Türkologlara yer vermeleri bakımından hem de *Türk folklorunu* tamamlar nitelikteki yayınları bakımından oldukça dikkat çekicidir. İsmail Hakkı Acar’lar, Müjgân Üçer’ler, Hayrettin İvgin’ler bu dergilerde boy göstermiş araştırmacılarıdır. Bu araştırmacıların bir tanesi de hayatını Türk folkloruna ve bilhassa Sivas folkloruna adanmış Türkolog Doğan Kaya’dır.

Yukarıda zikredilen dergilerde yayımlanan yazıların sahibi Kaya, yazmaya ve araştırmaya meraklı bir genç olarak çıktığı yolda hızla ilerlemiş ve Türk folkloruna sayısız katkıda bulunmuştur. İlk yazılarının amatör derlemeler olması bir tarafa, yaptığı çalışmalarla kaybolmaya yüz tutmuş kültür malzemelerini kurtararak Türk folkloruna büyük hizmetlerde bulunmuştur. Türk folklorunun incelenmemiş alanlarını tespit ederek gelecekteki araştırmacılara yol göstermiştir.

Kaya’nın yayımlanan ilk yazılarında yalnızca derleme yapmış olduğu, sonraları ise bu yazıların yerini makale formatında, dipnotlu inceleme yazıları aldığı görülmektedir. Zikredilen dergilerdeki yazılar bir araya getirilip incelendiğinde Kaya’nın göstermiş olduğu gelişim kendisini göstermektedir. 1972 yılında *Türk Folklor Araştırmaları* dergisinde bir öğrenciyken araştırmaya başlamış, 1999 yılında *Türk Folkloru* dergisinde Dr. Doğan Kaya

olarak -zikredilen dergilerdeki- son yazısını yazmıştır. İnceleme alanımıza dâhil ettiğimiz dergilerin haricinde çok sayıda araştırma dergisinde yazılar yayımlamıştır. Bu bereketli topraklarda yetişmiş bir çınar olarak hâlen alanında kitap çalışmaları yapmakta, muhtelif dergilerde yazmakta, bilimsel toplantılara katılmakta ve ardından gelen genç Türkologlara rehberlik etmektedir.

Kaynaklar

- Albayrak, N. (2012), "Türk Folklor Araştırmaları", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 41, s. 540-541.
- Aslanoğlu, E. (1999), "Bıraktığımız Yerden Başlarken", *Türk Folkloru*, C. 8, S. 94: s. 3.
- Aslanoğlu, İ. (1973), "Takdim", *Sivas Folkloru*, C. 1, S. 1, s. 3.
- Aslanoğlu, İ. (1979), "Son Sayı", *Sivas Folkloru*, C. 7, S. 78, s. 3-4.
- Erdem, E. (2002), "Yerel Dergilerin Kültür Yaşamımızdaki Yeri ve İşlevi", *Kültür Hayatımızda Yerel Dergiler ve Yerel Dergi Yayıncılığı Bilgi Şöleni*, Haz. A. Aktaş-Yasa, S. Boybeyi, Ö. Çakır, Ankara: AKM Yayınları.
- Kaya, D. (1972), "Sivas'ın Acıyurt Köyünden Derlenen Maniler", *Türk Folklor Araştırmaları*, C. 14, S. 277, s. 6396-6398; S. 278, s. 6416-6418; S. 279, s. 6459-6460; S. 280, s. 6486-6488.
- Kaya, D. (1973a), "Sivas'tan Atasözleri ve Deyimler", *Türk Folklor Araştırmaları*, C. 14, S. 284, s. 6596.
- Kaya, D. (1973b), "Kustum Kusak (I)", *Türk Folklor Araştırmaları*, C. 15, S. 293, s. 6846-6849.
- Kaya, D. (1973c), "Çenber Has Güzeli", *Sivas Folkloru*, S. 5, s. 20-22; S. 6, s. 20-21.
- Kaya, D. (1973d), "Güzel Ahmet", *Sivas Folkloru*, S. 8, s. 19-22; S. 9, s. 19-22.
- Kaya, D. (1973e), "Küpelibaba ve Kardeşleri", *Sivas Folkloru*, S. 10, s. 13-14.
- Kaya, D. (1973f), "Pirkinikli Zihnî", *Sivas Folkloru*, S. 11, s. 19.
- Kaya, D. (1974a), "Sivas İli Folklor Bibliyografyası", *Sivas Folkloru*, S. 12, s. 18-19.
- Kaya, D. (1974b), "Sivas'tan Beddualar", *Sivas Folkloru*, S. 13, s. 11-12; S. 71, s. 13-14.
- Kaya, D. (1974c), "Bayatılar", *Sivas Folkloru*, C. 2, S. 19, s. 20-22.
- Kaya, D. (1974d), "Acıyurt Köyü Lügatçesi", *Sivas Folkloru*, S. 21, s. 17-19; S. 22, s. 19-21.
- Kaya, D. (1974e), "Beyböyreğin Acıyurt Köyü Varyantı", *Sivas Folkloru*, S. 23, s. 19-22; S. 24, s. 15-17.
- Kaya, D. (1975a), "Beyböyreğin Acıyurt Köyü Varyantı", *Sivas Folkloru*, S. 25, s. 19-20; S. 26, s. 20-22.
- Kaya, D. (1975b), "Sivas'ın Bayram Tatlısı Hurma", *Sivas Folkloru*, S. 24, s. 3.
- Kaya, D. (1975c), "Sivas'ta Çeşitli İnanışlar", *Sivas Folkloru*, S. 28, s. 14-17.
- Kaya, D. (1975d), "Sivas Lügatçesi", *Sivas Folkloru*, S. 29, s. 16-19; S. 30, s. 19-20.
- Kaya, D. (1975e), "Akıldanesi", *Sivas Folkloru*, S. 31, s. 17.
- Kaya, D. (1975f), "Üç Arap", *Sivas Folkloru*, S. 32, s. 16-17.
- Kaya, D. (1975g), "Yeşil Çetû Kuşu", *Sivas Folkloru*, S. 34, s. 16-18/22.
- Kaya, D. (1976a), "Asker Mektupları", *Sivas Folkloru*, S. 36, s. 17-18/23.
- Kaya, D. (1976b), "Hatem Padişah", *Sivas Folkloru*, S. 38, s. 21-22.

- Kaya, D. (1976c), "Tüccar Başı", *Sivas Folkloru*, S. 44, s. 26-27.
- Kaya, D. (1977), "Bir Âşık Bir Türkü", *Sivas Folkloru*, S. 54, s. 18.
- Kaya, D. (1978a), "Sivas'ta Kuşçuluk ve Kuş Çeşitleri", *Sivas Folkloru*, S. 61, s. 22-23.
- Kaya, D. (1978b), "Askerlik Üzerine Derlemeler", *Türk Folklor Araştırmaları*, C. 18, S. 345, s. 8291-8295; S. 346, s. 8360-8362; S. 347, s. 8636-8638.
- Kaya, D. (1978c), "Bir Halk Şairi Hüseyin Pürhan", *Sivas Folkloru*, S. 66, s. 24-25.
- Kaya, D. (1979a), "Folklorumuzda Yanıltmacalar", *Sivas Folkloru*, S. 72-73, s. 18.
- Kaya, D. (1979b), "Ne Fayda", *Sivas Folkloru*, S. 75, s. 4.
- Kaya, D. (1979c), "Sivas'ta Benzetmeler-Yakıştırmalar", *Sivas Folkloru*, S. 76-77, s. 13-15.
- Kaya, D. (1979d), "Ne Oldu?", *Sivas Folkloru*, S. 76-77, s. 19.
- Kaya, D. (1979e), "Koşma", *Sivas Folkloru*, S. 78, s. 8.
- Kaya, D. (1979f), "Mihri ile Şehri", *Türk Folkloru*, S. 1, s. 27-30.
- Kaya, D. (1979g), "Sivas'ta Yemin Sözleri", *Türk Folkloru*, S. 3, s. 19.
- Kaya, D. (1979h), "Folklorumuzda Dinî Sözler", *Türk Folkloru*, S. 4, s. 23-24.
- Kaya, D. (1980a), "Sivas-Hafik (Doğanşar)-Zonguldak Manileri", *Türk Folkloru*, S. 6, s. 21-23.
- Kaya, D. (1980b), "Sivas'ta Taş Bebek Efsanesi", *Türk Folkloru*, S. 14, s. 26-27.
- Kaya, D. (1980c), "Sivas'tan Atasözleri ve Deyimler", *Türk Folkloru*, S. 17, s. 23-24.
- Kaya, D. (1981a), "Kismetimi Arıyorum", *Türk Folkloru*, S. 26, s. 28-29.
- Kaya, D. (1981b), "Keloğlanla Köse", *Türk Folkloru*, S. 27, s. 29-30.
- Kaya, D. (1982a), "Ortaköy ve Çevre Folkloru Araştırması", *Türk Folkloru*, S. 39, s. 28-29; S. 40, s. 19-21; S. 41, s. 20-23.
- Kaya, D. (1982b), "Ortaköy ve Çevre Folkloru Araştırması", *Türk Folkloru*, S. 42, s. 21-23; S. 43, s. 26-27; S. 44, s. 27-30.
- Kaya, D. (1983a), "Tek Göz", *Türk Folkloru*, S. 46, s. 29-31.
- Kaya, D. (1983b), "Ali'yle Fatma", *Türk Folkloru*, S. 51, s. 28-30.
- Kaya, D. (1983c), "Güldane", *Türk Folkloru*, S. 52, s. 26-27.
- Kaya, D. (1984a), "Âşık Ehramî", *Türk Folkloru*, S. 59, s. 30-31.
- Kaya, D. (1984b), "Âşık Eyyubî", *Türk Folkloru*, S. 63, s. 32-34.
- Kaya, D. (1984c), "Âşık Ali Dayı", *Türk Folkloru*, S. 64, s. 28-29.
- Kaya, D. (1985a), "Sivas Acıyurt Köyü Seyirlik ve Çocuk Oyunları", *Türk Folkloru*, S. 67, s. 21-23; S. 68, s. 19-21; S. 69, s. 16-18.
- Kaya, D. (1985b), "Sivas İli Folklor Bibliyografyası", *Türk Folkloru*, S. 73, s. 25-28.
- Kaya, D. (1985c), "Âşık Feymânî", *Türk Folkloru*, S. 75, s. 24-26.
- Kaya, D. (1986), "Âşık Kul Gazi", *Türk Folkloru*, S. 80-81, s. 43-46, 48.
- Kaya, D. (1999), "Sivaslı Âşık Gülşadî ve Çırakları", *Türk Folkloru*, S. 95, s. 21-24.
- Kaya, D. (2001), *Folklorumuzda Beddua Söyleme Geleneği ve Türk Halk Şiirinde Beddualar*, Ankara: AKM Yayınları.
- Köse, G. (2018), *Sivas Folkloru Dergisi Kapsamında Yerel Türk Halkbilimi Dergiciliği ve Araştırmacılığı Geleneği*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdemir, F. (1973), "Yeni Bir Dergi: Sivas Folkloru", *Türk Folklor Araştırmaları*, C. 14, S. 284, s. 6588.

- Özen, F. (2017), *Modern Türkiye'nin Yeni İnsan Arayışı: Halkevleri Örneđi (1932-1938)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, D. (1998), "Türkiye'de Folklor Hareketlerine Kısa Bir Bakış", *Türk İitiği*, Ankara: Akçağ Yayınları, s. 61-64.